

O stałym wolontariacie w międzynarodowym ruchu ATD Czwarty Świat

Zaufać ludzkości

Na wszystkich pięciu kontynentach liczni mężczyźni, kobiety i dzieci skazani są na życie w nędzy. Osoby te muszą toczyć nieustanną walkę, by zapewnić przeżycie swojej rodzinie czy wspólnocie. Pozbawione są możliwości harmonijnego rozwoju i uznawane są za niezdolne do przyniesienia jakiegokolwiek pożytku społeczeństwu. Są głęboko naznaczone upokorzeniem wynikającym z bycia obwinianymi za życie w warunkach nieznośnego wykluczenia.

Stały wolontariat zrodził się z przekonania Józefa Wrzesińskiego, założyciela międzynarodowego ruchu ATD Czwarty Świat, że ludzkość zobowiązana jest do zażegnania nędzy – oraz z jego szczerzej ufności w to, że ludzie dysponują wystarczającą odwagą oraz odpowiednimi środkami, by ten cel osiągnąć.

Józef Wrzesiński twierdzi, że wykorzenie nędzy możliwe będzie tylko wtedy, gdy uda się nam zjednoczyć z tymi, których dotyka ona najbardziej oraz podjąć wraz z nimi wspólną pracę. Dążenie to, podzielane przez wszystkich włączających się w ruch ATD Czwarty Świat, znajduje się w samym sercu zaangażowania podejmowanego przez stałych wolontariuszy. Skłania ich ono do poszukiwania i wspierania innych osób oraz grup, ożywionych tymi samymi ideałami, które chciałyby dzielić się swoim doświadczeniem, a czują się być może wyizolowane lub osamotnione.

W pół wieku od stworzenia Wolontariatu na terenie slumsów we Francji, stali wolontariusze rozproszeni są na pięciu kontynentach. Starają się budować trwałe więzi, oparte na zaufaniu i szacunku, z osobami najbardziej wykluczonymi z życia społecznego. Udają się do miejsc, gdzie osoby te zmuszone są żyć lub się chronić. Dzięki nawiązywanym relacjom dokonuje się wzajemna przemiana, rodzi się głębsze zrozumienie i powstają wspólne projekty. Wolontariat opiera się na tym pragnieniu, by poznawać, zrozumieć i pozwolić się przemienić w kontakcie z życiem milionów ludzi, którzy nie mają innego wyjścia niż dzień po dniu stawiać czoło dotkliwym skutkom nędzy.

Bycie świadkiem odwagi i nadziei, jakimi wykazują się ci skrajnie poszkodowani, skłania Wolontariat do tworzenia przestrzeni spotkania między tymi osobami a innymi obywatelami oraz instytucjami. Staje się to inspiracją dla wielu różnych akcji, nowatorskich projektów oraz wspólnych działań mających na celu zwalczanie biedy. Wypływa z tego również chęć podjęcia największych wyzwań dzisiejszego świata, takich jak dążenie do pokoju i pojednania, zrównoważony rozwój czy obrona praw człowieka, poprzez radykalną zmianę stosunków między społeczeństwem a osobami żyjącymi w nędzy – zmianę opartą na uznaniu ich doświadczenia i życiowej wiedzy oraz na konieczności ich zaangażowania.

Stali wolontariusze tworzą w świecie wspólnotę osób, którą cechuje wielka różnorodność pod względem kultury, pochodzenia, środowiska społecznego, życiowego doświadczenia czy przekonań. Wszyscy oni decydują się ofiarować swój entuzjazm, swój talent i umiejętności, z silnym przekonaniem, że razem przyczynią się do bardziej sprawiedliwego świata, świata w którym jest uznawana i chroniona godność każdego człowieka i w którym kosztami postępu nie są obciążani przede wszystkim ci najsłabsi.

Ta różnorodność życiowych doświadczeń, punktów widzenia i wrażliwości staje się bogatym i bezcennym źródłem kreatywności i pomysłów. Stanowi również wielkie wyzwanie, które zakłada ciągłą troskę o jakość relacji międzyludzkich. Oparcie się na tej różnorodności pomaga Wolontariatowi budować wizję świata ufundowaną zarówno na zrozumieniu innych ludzi, jak i na zainteresowaniu światowymi nurtami i wydarzeniami.

Przyłączenie się do Wolontariatu stwarza możliwość prowadzenia wraz z innymi sposobu życia, który przeciwstawia się nierównościom, tradycyjnym wyobrażeniom związanym z hierarchiczną organizacją oraz społeczeństwu oddanemu nadmiernej konsumpcji.

Poprzez etykę równości, współodpowiedzialności i współzależności, i poprzez podjęcie trudu dzielenia środków finansowych i materialnych, Wolontariat ma na uwadze zapewnienie wszystkim swoim członkom niezbędnego wsparcia. Stali wolontariusze, niezależnie od stażu czy pełnionej funkcji, otrzymują to samo skromne wynagrodzenie, obliczane na podstawie kosztów życia w zamieszkiwanym przez nich kraju oraz kosztów utrzymania rodziny. Objęci są opieką zdrowotną oraz korzystają z solidarnościowego funduszu przeznaczonego na pilne i konieczne wydatki.

Wybierając Wolontariat, stali wolontariusze decydują się na maksymalną dyspozycyjność, pozwalającą odpowiadać na zapotrzebowania geograficzne i logistyczne międzynarodowego ruchu ATD Czwarty Świat. Wraz z innymi członkami ruchu, spośród których niektórzy mają osobiste doświadczenie biedy, stali wolontariusze pracują w małych grupach, w których wspierają się wzajemnie, dzieląc różne odpowiedzialności, sukcesy i porażki.

Wolontariat gromadzi osoby w różnym wieku, żyjące samotnie lub w związku, mające dzieci lub nie, które szukają długoterminowego zaangażowania w walkę z nędzą; dla niektórych jest to zaangażowanie na całe życie. W regularnych odstępach czasu stali wolontariusze podejmują odpowiednie kroki, by przeprowadzić indywidualną oraz zbiorową refleksję nad swoim doświadczeniem, stawiając w ten sposób pytanie o odnowienie swojego wyboru i dalsze trwanie w Wolontariacie.

Z biegiem czasu bliskość z innymi osobami stawiającymi czoło nędzy oraz konieczność wzajemnego polegania na sobie wytwarzają między stałymi wolontariuszami silne więzi osobowe, solidarność będącą źródłem prawdziwego wsparcia, tak aby każdy poprzez swój osobisty i duchowy rozwój mógł dawać z siebie to, co najlepsze, dla budowania świata wolnego od nędzy.

Tekst przygotowany po Posiedzeniach Stałego Wolontariatu w lecie 2009

Oryginał po francusku/angielsku/hiszpańsku

Tłumaczenie: Tomasz Szymański – Cezary Gawryś - Wersja robocza 7 marca 2010

www.atd-fourthworld.org - www.atd.org.pl

Wytyczne w sprawie zabezpieczenia finansowego oraz szkoleń stażystów i stałych wolontariuszy ATD

- ATD tworzy ten system zabezpieczenia finansowego i szkoleń Stałych Wolontariuszy w oparciu o prawo krajowe.
- Odpowiedzialność za sprawy finansowe ponoszą „Starsi Stali Wolontariusze” („Assisiens” - stali wolontariusze zatrudnieni/zaangażowani więcej niż 5 lat) i stali wolontariusze odpowiedzialni za Stowarzyszenie Międzynarodowego Wolontariatu ATD zarejestrowane we Francji.
- Podstawowe zabezpieczenie finansowe jest takie samo dla wszystkich Stałych Wolontariuszy, jeśli są zaangażowani jako Stali Wolontariusze ATD więcej niż jeden rok. (niezależnie od kwalifikacji, odpowiedzialności, czasu pracy...)
Oznacza to, że każdy liczy się tak samo, że « człowiek jest człowiekiem » oraz że podstawową cechą międzynarodowego wolontariatu jest współodpowiedzialność (nie tylko w obliczu konkretnych zadań, ale jest to ogólny duch wspomagania się nawzajem)
- Podstawowe zabezpieczenie finansowe wraz z dofinansowaniami powinny umożliwić Stałemu Wolontariuszowi pełne zaangażowanie się w działalność ATD (bez konieczności podejmowania drugiej « pracy », by uzupełnić swoje dochody).
- Podstawowe zabezpieczenie finansowe i dofinansowania powinny pozostać na poziomie, który jest znakiem solidarności z tymi grupami społecznymi, które muszą żyć za minimalną pensję lub korzystać z pomocy społecznej.
- Zabezpieczenie finansowe stażystów pracujących krócej niż rok realizowane jest w ramach przedłużanych co miesiąc kontraktów cywilno-prawnych (umowa zlecenie).
Zabezpieczenie finansowe Stałych Wolontariuszy pracujących ponad rok realizowane jest w ramach umowy o pracę na czas określony bądź nieokreślony.
- Jeżeli specjalne okoliczności sprawią, że Stały Wolontariusz uzyskuje miesięczne wynagrodzenie większe niż « podstawowe i dodatkowe zabezpieczenie finansowe », to zobowiązany jest przekazać nadwyżkę finansową stowarzyszeniu (by wspomóc finansowanie innych wolontariuszy).
- Finansowe i administracyjne zabezpieczenie wolontariuszy powinno obejmować składki emerytalno-rentowe, składki zdrowotne i wynagrodzenie w czasie choroby. Stowarzyszenie Międzynarodowego Wolontariatu ATD zarejestrowane we Francji we współpracy ze stałą ekipą w Polsce monitorują te sprawy w celu zwiększenia zabezpieczenia wolontariuszy.
- Podstawowe zabezpieczenie finansowe i dofinansowania obejmują prawo do urlopu i dni wolnych według prawa krajowego (wolontariusze mają prawo wybrać termin urlopu, ale po uzgodnieniu tego z zespołem Stałych Wolontariuszy, do którego należą). W zespole ATD w Warszawie wygląda to obecnie tak: zasadniczo 3 tygodnie urlopu w lecie, jeden tydzień w okresie noworocznym i możliwość 5 dni wolnych w ciągu roku.

Według kodeksu pracy (art. 152 - 154) obowiązującego w Polsce osobie, która ma staż pracy powyżej 10 lat (w co włącza się czas edukacji) przysługuje 26 dni roboczych urlopu, przy czym minimum 10 dni roboczych powinno być wykorzystanych w ciągu - co oznacza pełne 2 tygodnie. Osobie z mniejszym niż 10-letni stażem pracy przysługuje 20 dni roboczych urlopu.

– Od kwietnia 2009 polskie stowarzyszenie wykupuje dla zatrudnionych ponad rok Stałych Wolontariuszy ubezpieczenie zdrowotne gwarantujące im dostęp do prywatnej opieki medycznej. Do 1 kwietnia 2012 stowarzyszenie obowiązuje zawarta z Ergo Hestia umowa uprawniająca do korzystania z opieki zdrowotnej w placówkach sieci Lux Med. Abonament miesięczny wykupywany przez stowarzyszenie wynosi od 170 do 200 zł na osobę, w zależności od jej sytuacji zdrowotnej. Dyskusja na temat tego rozwiązania oraz decyzja o jego utrzymaniu lub zmianie podjęte zostaną w roku 2012 w porozumieniu ze Stowarzyszeniem Międzynarodowego Wolontariatu ATD.

– W 2010 roku Stowarzyszenie Międzynarodowego Wolontariatu ATD zarejestrowane we Francji rozpoczęło prace badawcze na temat sytuacji emerytowanych Stałych Wolontariuszy na całym świecie. Wnioski z tych prac dostępne będą w roku 2011 lub 2012. Na ich podstawie zdefiniowane zostaną nowe rozwiązania Międzynarodowego Wolontariatu ATD gwarantujące, na ile to możliwe, zaangażowanym długoterminowo wolontariuszom wystarczająco wysokie emerytury.

W oczekiwaniu na wnioski płynące z podjętych badań ATD Polska zaproponowało rozwiązanie tymczasowe, uzupełniając wysokość emerytury zagwarantowanej przez polskie prawo (ZUS). Stali Wolontariusze pracujący dłużej niż rok otrzymywac będą dodatek emerytalny w wysokości 200 zł miesięcznie. Stali Wolontariusze sami wybierają najlepsze ich zdaniem rozwiązanie zabezpieczające ich przyszłe emerytury. To tymczasowe rozwiązanie oceniane będzie w roku 2012 bądź wcześniej, w zależności od decyzji podjętych na poziomie Międzynarodowego Ruchu ATD.

– Kwestia szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych Stałych Wolontariuszy zaangażowanych w Polsce jest odpowiedzialnością zbiorową wziętą na siebie przez: Delegację Europejską, «Pôle Formation» Międzynarodowego Ruchu, Stowarzyszenie Międzynarodowego Wolontariatu ATD zarejestrowane we Francji oraz zespół Stałych Wolontariuszy, do którego należą.

Szkolenia stażystów pracujących krócej niż rok mają na celu głównie poznanie specyfiki działania Ruchu ATD, jego filozofii oraz metod pracy. Uczestnictwo w szkoleniach zewnętrznych możliwe jest, o ile szkolenia te odpowiadają na potrzeby zespołu Stałych Wolontariuszy, do którego oni należą.

Stali Wolontariusze pracujący dłużej niż rok zastanawiają się nad potrzebami szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych w porozumieniu z ekipą Delegacji Europejskiej oraz zespołem Stałych Wolontariuszy, do którego należą. Jeżeli uczestniczą w szkoleniach w ramach swojego zaangażowania w działalność Ruchu ATD, zobowiązani są do pozostania w dialogu z ekipą «Pôle formation», aby swoim doświadczeniem wzbogacić prace badawcze prowadzone przez Międzynarodowy Ruch w celu stałego doskonalenia formacji Stałych Wolontariuszy.

– Wspólną odpowiedzialnością wszystkich Stałych Wolontariuszy jest indywidualne i kolektywne szukanie funduszy dla Międzynarodowej Grupy Stałych Wolontariuszy ATD (funduszy na zabezpieczenia finansowe oraz szkolenia).

– Ten dokument zostanie wdrożony, jeśli zajdzie taka potrzeba, w nadchodzących latach. Każdego roku przed 1 kwietnia, wielkość pomocy finansowej zostanie skorygowana, jeśli inflacja w kraju okaże się rosnąca. (Indywidualne zabezpieczenie podstawowe +4 % od 1 kwietnia 2011 - Dofinansowanie do zakwaterowania +5% od 1 kwietnia 2011 – według danych GUS).

– Zaangażowanie się w Stały Wolontariat ATD w Polsce powinno być rozumiane jako stopniowe odkrywanie Stałego Wolontariatu Międzynarodowego utworzonego przez Józefa Wrzesińskiego i Międzynarodowy Ruch ATD. Poza wyjątkowymi przypadkami, każda osoba wchodząca na tę drogę w ramach ATD Polska po kilku miesiącach pracy w kraju zostanie zaproszona do dołączenia do którejś ekipy ATD w innym kraju europejskim albo poza Europą. Maksymalny czas pracy w Polsce w tej pierwszej fazie zaangażowania w Stały Wolontariat to okres od dwóch do dwu i pół roku (nie licząc sytuacji zupełnie wyjątkowych). Ten okres może być oczywiście krótszy i skierowanie do pracy w ekipie ATD za granicą może być rozważane już po sześciu miesiącach stażu odbytego w Polsce.

Zabezpieczenie finansowe stażystów (pracujących mniej niż jeden rok) w Polsce od 01.04.2011

- **Indywidualne zabezpieczenie podstawowe:**

Od 1 do 3 miesięcy: 545 zł (netto)

Od 4 to 12 miesięcy: 875 zł (netto)

- **Dofinansowanie do zakwaterowania:**

- jeśli zakwaterowanie jest w budynku/mieszkanie należącym do ATD: 0 zł.

- jeśli zakwaterowanie jest w ramach wspólnego projektu ATD, ale nie w budynku/mieszkanie należącym do ATD: koszty pokrywane są przez ATD

- jeśli zakwaterowanie jest w budynku/mieszkanie wybranym przez wolontariusza: po rozumieniu z koordynatorem ATD Polska - od 100zł do maksymalnie 680 zł dla każdego wolontariusza miesięcznie.

W każdej z trzech powyższych sytuacji stażysty sami płacą za media (woda, ogrzewanie, elektryczność, gaz, telefon, internet, telewizję kablową, ubezpieczenie mieszkania- jeśli potrzebne i możliwe)

- **Dofinansowanie transportu: w Warszawie: stażystom po 6 miesiącach zaangażowania, ATD będzie pokrywać koszty zakupu biletu okresowego (Karta ZTM)**

- **Dofinansowanie z powodu posiadania dzieci po 6 miesiącach zaangażowania:**

(ATD bierze pod uwagę przysługujące rodzinie państwowe dofinansowanie)

- dzieci w wieku od 0 do 12 lat (do gimnazium): 330 zł miesięcznie na każde dziecko

- dzieci w wieku od 13 do 19 lat (do matury): 545 zł miesięcznie na każde dziecko

- studenci – jeśli potrzebne (do obrony magisterskiej lub ukończenia 24 lat): do ustalenia.

Zabezpieczenie finansowe stałych wolontariuszy (pracujących więcej niż jeden rok) w Polsce od 01.04.2011 (niezależnie od kraju, z którego pochodzą)

- **Indywidualne zabezpieczenie podstawowe: 1360 zł (netto)**

- **Indywidualny dodatek emerytalno-rentowy: 200 zł (netto)**

- **Dofinansowanie do zakwaterowania:**

- jeśli zakwaterowanie jest w budynku/mieszkanie należącym do ATD: 0 zł.

- jeśli zakwaterowanie jest w ramach wspólnego projektu ATD, ale nie w budynku/mieszkanie należącym do ATD: koszty pokrywane są przez ATD

- jeśli zakwaterowanie jest w budynku/mieszkanie wybranym przez wolontariusza: po rozumieniu z koordynatorem ATD Polska - od 100zł do maksymalnie 680 zł dla każdego wolontariusza miesięcznie.

W każdej z trzech powyższych sytuacji Stali Wolontariusze sami płacą za media (woda, ogrzewanie, elektryczność, gaz, telefon, internet, telewizję kablową, ubezpieczenie mieszkania- jeśli potrzebne i możliwe)

- **Dofinansowanie transportu: w Warszawie: Stałym Wolontariuszom pracującym więcej niż jeden rok, ATD będzie pokrywać koszty zakupu biletu okresowego (Karta ZTM)**

- **Dofinansowanie z powodu posiadania dzieci (ATD bierze pod uwagę przysługujące**

rodzinie państwowe dofinansowanie)

- dzieci w wieku od 0 do 12 lat (do gimnazium): 330 zł miesięcznie na każde dziecko
- dzieci w wieku od 13 do 19 lat (do matury): 545 zł miesięcznie na każde dziecko
- studenci – jeśli potrzebne (do obrony magisterskiej lub ukończenia 24 lat): do ustalenia.

- **Specjalne potrzeby** (ATD bierze pod uwagę przysługujące obywatelom państwowe dofinansowania i dyskutuje na ten temat ze Stałymi Wolontariuszami indywidualnie)

Przykładowo: dofinansowanie do urzędzenia się za granicą, jeśli potrzebne, sfinansowanie lekcji językowych, wyjątkowe koszty leczenia...

Te specjalne potrzeby są ustalane z małą grupą Starszych Stałych Wolontariuszy (Assisiens) wolontariuszy odpowiedzialnych za Stowarzyszenie Międzynarodowego Wolontariatu ATD Czwarty Świat zarejestrowane we Francji.

1 Kwietnia 2011